

БЮДЖЕТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЙОГО РОЛЬ І ПРИЗНАЧЕННЯ У НАДАННІ СУСПІЛЬНИХ ПОСЛУГ НАСЕЛЕННЮ

Пономарьов Андрій Всеволодович

студент кафедри фінансів імені С.І. Юрія

Західноукраїнського національного університету

Економічний зміст бюджетного забезпечення визначається як сукупність фінансових ресурсів, які виділяються з бюджету для здійснення державних функцій та забезпечення виконання завдань у сфері соціально-економічного розвитку. Цей процес охоплює розподіл, збір, використання та контроль за бюджетними ресурсами з метою забезпечення стабільності економіки та досягнення соціальних та економічних цілей держави.

Бюджетне забезпечення представляє собою концепт, більш вузький у порівнянні з фінансовим забезпеченням, оскільки, залишаючи ключове слово «забезпечення», воно акцентує на визначенні форм, методів та джерел фінансування діяльності чи функціонування будь-якого суб'єкта господарювання чи держави. Важливо відзначити, що бюджетне забезпечення чітко вказує на джерело фінансування, а саме – кошти державних і місцевих бюджетів [1, с. 357].

Право громадян на соціальний захист визначає їхнє право на забезпечення у випадках повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з обставин, що не залежать від них, а також у випадках старості та інших, що передбачені законом, як встановлено у статті 46 Конституції України.

Це право реалізується через систему обов'язкового державного соціального страхування, яка фінансується внесками громадян, підприємств, установ і організацій, а також за рахунок коштів з бюджетів та інших джерел соціального забезпечення. Система також включає в себе створення мережі державних, комунальних та приватних установ для надання допомоги особам, які не можуть працювати. Забезпечення пенсій та інших соціальних виплат, які становлять основний джерело існування громадян, повинно гарантувати рівень життя, який не буде менший від прожиткового мінімуму, встановленого законодавством.

У науковій літературі існують різні визначення поняття «соціальний захист». Найпоширеніші з них мають наступний зміст. Соціальний захист населення визначається як державна підтримка конкретних соціальних груп, що можуть постраждати внаслідок негативного впливу ринкових процесів.

Соціальний захист забезпечує відповідний рівень життя, надаючи правову, фінансову та матеріальну підтримку індивідуальним громадянам, особливо тим, які є найбільш вразливими в суспільстві. Крім того, він передбачає створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення з метою забезпечення прийнятних для країни умов життя та праці громадян, включаючи встановлення соціальних стандартів.

У сучасному розумінні, система соціального захисту представляє собою комплекс економічних, соціальних та юридичних гарантій та прав, а також соціальних інститутів та установ, які закріплені в законодавстві. Ці елементи сприяють здійсненню соціального захисту і створюють умови для підтримки життєзабезпечення та активного існування різних соціальних верств і груп населення, зокрема тих, що опинилися у ситуації соціальної вразливості.

Інше розуміння соціального захисту визначає його як систему державних гарантій прав громадян України на матеріальне забезпечення у випадках повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з обставин, що не залежать від них, а також у старості та інших ситуаціях, передбачених законодавством України [3].

Бюджетне забезпечення соціального захисту населення реалізується шляхом фінансування видаткової частини державних і місцевих бюджетів, спрямованим на виконання програм соціального захисту. В рамках загальнодержавних програм соціального захисту витрати здійснюються через державний бюджет шляхом включення в нього передбачень на соціальний захист та розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів, включаючи передачу дотацій та субвенцій місцевим бюджетам.

Проте, система бюджетного фінансування соціального захисту населення в Україні має істотні недоліки, що вимагають уваги та вдосконалення. У цьому контексті пропонується вжити заходів, зокрема: впровадження систематичного бюджетування соціального захисту відповідно до Державної програми соціально-економічного розвитку; удосконалення порядку бюджетного планування та прогнозування видатків на соціальний захист для наближення до реальних показників фінансування.

На сучасному етапі формування держави, ключовим завданням механізму бюджетного планування і прогнозування на сферу соціально-культурних послуг повинно стати зменшення соціальної нерівності, відновлення позитивної динаміки доходів громадян і надання якісних суспільних послуг. Перспективи подальших досліджень у сфері бюджетного забезпечення соціального захисту населення в Україні пов'язані із докладним вивченням вітчизняного досвіду щодо

ефективності використання бюджетних коштів, виділених у формі субвенцій та впровадження бюджетних програм соціального захисту населення [2].

Отже, бюджетне забезпечення визначає ключову роль у наданні суспільних послуг населенню, впливаючи на освіту, охорону здоров'я та інші сфери життя. Ефективне розподілення бюджетних ресурсів є важливим фактором для забезпечення сталого розвитку та підвищення якості життя громадян. Важливо забезпечити відкритість та відповідальність у використанні бюджетних коштів для досягнення соціально-економічної стабільності.

Список використаних джерел:

1. Алексеев І.В. Бюджетна система : навч.: посібник. Київ : Хай-Тек Прес, 2017. 376 с.
2. Закон України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 11.12.2023).
3. General government expenditure by function. Eurostat. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database> (дата звернення: 12.12.2023).